

BITI ČOVJEK ZA DRUGOGA – VOLONTERSTVO

Helena Balajić

ŽUPNA KATEHEZA

Ciljevi:

- uočiti važnost dragovoljnog pomaganja drugome u osobnoj izgradnji i izgradnji zajednice
- osmisliti jednu župnu volontersku aktivnost
- doživjeti Isusov poziv na služenje drugima kao priliku za ljudsko i kršćansko samoostvarenje
- razvijati svijest osobne odgovornosti u razvoju vlastite župe

Molitva:

Bože moj,

ne činim ono što hoću,
nego činim ono što neću.

Odgađam i ne mogu se odlučiti.

A onda je već kasno i odlučeno, bez
mene...

Ti mi daruj dobru volju i
sposobnost, odvažnost i snagu i
povjerenje, da se pravo
odlučim i izaberem ono na što
me ti pozivaš i što mi ti
daruješ

što mene i sve moje bliže k tebi vodi. (Georg Lengerke)

Motivacija:

- Koje asocijacije u vama izaziva riječ dobrovoljac?
- Što znači biti čovjek dobre volje (dobrovoljac)?
- Smatrate li sebe dobrovoljcem i zašto?
- Na što sve utječe nečija dobra ili loša volja?

U današnjem društvu često čujemo komentare kako su ljudi nervozni, neraspoloženi, uvijek u nekoj žurbi, napetosti, bez razumijevanja za druge... Čini se da je malo ljudi dobre volje. Ipak „dobrovoljci” su među nama i svojom dobrotom mijenjaju i razvedruju svijet na različite načine, a jedan od njih je volonteriški odnosno dobrovoljni rad.

Razrada:

a) Što kaže društvo?

Volonteriški rad pojavljuje se u različitim oblicima u svim zajednicama i društvima kroz povijest. Tradicionalno poimanje volontiranja temeljilo se na dobrovoljnim aktivnostima pomaganja susjedima i prijateljima ili pomaganju zajednici u nekim izvanrednim situacijama kao što su ratovi ili prirodne katastrofe. U najširem smislu riječi volontiranje postoji od početaka čovječanstva budući da podrazumijeva pomaganje drugima. Do institucionalizacije volontiranja došlo je krajem 1990-ih, a pravna regulacija počela je početkom 2000-ih kada se kreće sa usvajanjima zakona o volonterstvu. Time se zakonski reguliraju prava, dužnosti i organizacija volonteriškog rada. Neki važni pravni dokumenti o volonteriškom radu su: Europska povelja o volonterstvu (1998.), Opća deklaracija o volonterstvu (2001.), hrvatski zakon o volonterstvu (2007.), uz ove dokumente postoje različiti pravilnici i priručnici kojima se regulira volontiranje u različitim institucijama, udrugama i zajednicama.

U zakonu o volonterstvu Republike Hrvatske piše: „Volontiranjem se, u smislu ovoga Zakona, smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.”

Za Opću deklaraciju o volonterstvu iz 2001. godine volontiranje je jedan od kamena temeljaca civilnoga društva jer oživljava najplemenitija stremljenja čovječanstva, zauzimanje za mir, slobodu, mogućnost izbora, sigurnost i pravičnost za sve ljude.

Volontiranje donosi mnogobrojne dobrobiti:

- osobni rast u razvijanju osjećaja tolerancije, samopoštovanja, suosjećanja

- kvalitetno korištenje slobodnog vremena
- komunikacijske vještine, timski rad, organizacijske vještine
- nova poznanstva, prijateljstva
- sudjelovanje u izgradnji zajednice

Postavljati poticajna pitanja koja osvješćuju dobrobiti koje donosi okrenutost drugome.

- U kakvim okolnostima i na koji način pomažete drugima?
- Kakve je doživljaje u vama izazvalo to iskustvo?

b) Što kaže Crkva?

Kršćanstvo već dvije tisuće godina nasljeđuje Krista u njegovoj zapovijedi ljubavi prema bližnjemu koja se kroz povijest očitovala u različitim djelima ljubavi i milosrđa. O kršćanskom shvaćanju volontiranja kao oblika kršćanske ljubavi prema drugome Hrvatski Caritas kaže: „U kršćanskoj zajednici volonterstvo može predstavljati put za obnavljanje vjerodostojnosti koja više voli svjedoke od učitelja, može predstavljati prakticiranje caritasa (vršenja djelotvorne ljubavi prema bližnjima u potrebi) što je stalnom obvezom svakog kršćana...”

Za kršćansku zajednicu volontarijat, osobito ako je dio planiranog organskog pastoralnog župne zajednice, postaje jedan od pedagoških momenata ljubavi na način “pedagogije činjenica”. Kada kažemo da bi volontarijat na župi trebao biti dijelom pomno planiranog organskog pastoralnog župne zajednice... Kršćanski volontarijat, koji je samo jedan način za ostvarivanje kršćanskog služenja pojedinca kršćanina i kršćanske zajednice, ne može biti ograničen samo na ljubav i svjedočenje nego zahtijeva i promicanje te obrazovanje i u drugim dimenzijama crkvenog života (<https://www.caritas.hr/promocija-volontarijata/>).

Obveze kršćanske zajednice prema volontarijatu ne mogu se u korist kateheze i liturgije svesti tek na jednostavno objavljivanje postojanja ove mogućnosti u život župne zajednice, nego bi one morale ići dalje usadujući ga u svoje projekte i u svoja iskustva. Vrijednosti koje volontarijat želi svjedočiti su: određivanje osobnih odnosa i kontinuiranost. Međuljudski odnos, koji volontarijat svjedoči, postaje mogućim kako bi se potvrdilo da je svaki čovjek važan, da svaki život ima nezamislivu i nezamjenljivu vrijednost, da svaka osoba ima vrijednost. Biti kritično i usredotočeno usmjeren na one marginalizirane i posljednje u društvu, na onoga najsiromašnijega, biti spreman preuzeti na sebe brigu za ljude.

U vezi s određivanjem odnosa nameće se i druga vrijednost, a to je kontinuiranost. Kontinuiranost je dragocjena vrijednost jer niti starija nemoćna osoba, niti netko tko boluje od raka, niti zlostavljano dijete ne idu nikada na odmor. Kontinuiranost zahtijeva točno osobno zalaganje, ona pomaže da se prijede s „dobrog djela” koje je povremeno i povezano s nastalim potrebama, na stanovito ponašanje, na novi stil života.

Druga vrijednost koju volontarijat uvodi u društvo, a koja je usko povezana s prethodnim vrijednostima te ih izražava, je *dub služnja* čijim je pokretačem želja da se pomogne drugome. Daljnje vrijednosti koje čine volontarijat jesu smisao za *solidarnost* i uzajamnu *odgovornost*. Solidarnost je pravim izvorom odgovornosti za ljudsku slobodu: biti odgovornima ne znači da se pred nekim mora odgovarati, nego znači stvarati budućnost prema svom izboru, usrećiti ili unesrećiti sebe i druge, činiti dobro ili zlo, davati život ili smrt. Ovog oblika solidarnosti se dotiče Ivan Pavao II. kada u *Sollicitudo rei socialis* kaže da solidarnost „nije osjećaj neke neodređene sućuti ili površnog ganuća zbog patnji tolikih ljudi, bliskih i udaljenih. Naprotiv, to je čvrsta i postojana odlučnost zauzeti se za opće dobro, to jest za dobro svih i svakoga, jer svi smo mi uistinu za sve odgovorni” (br. 38).

Westminsterski nadbiskup kardinal Vincent Nichols podsjetio je 2018. godine kako je studija „Prema duhu volonterstva. Volonterstvo i Katolička Crkva u Europi” (*Towards spirituality of volunteering. Volunteering and Catholic Church in Europe*) predstavljena na zasjedanju CCEE-a pokazala kako vjerske organizacije predstavljaju treći najvažniji sektor volontiranja u Europi, nakon sporta i obrazovanja. Volonterstvo nas čini humanijima, izbjegavamo preko njega individualizam i povezujemo se s drugima, susrećemo se s drugima te također s ljudima iz drugih zemalja. K tome volontiranje jača vrijednost besplatnosti. To je put prema čovjekoljubivosti, istaknuo je Nichols.

➤ Zašto je vrijednost besplatnosti put prema čovjekoljubivosti?

Papa Franjo u svojoj enciklici *Fratelli tutti*, br. 115 kaže: „Solidarnost se konkretno izražava u služnji koje može imati različite oblike preuzimanja odgovornosti za druge. Služiti znači brinuti se za slabe u našim obiteljima, našem društvu, našem narodu. U služnji se uvijek gleda bratovo lice, dodiruje njegovo tijelo, osjeća njegova blizina...”

Vidimo kako Crkva gleda na volonterstvo, zapravo je njeno temeljno poslanje volonterski rad, dobrovoljno besplatno staljanje na raspolaganje svakom čovjeku zbog ljubavi prema Bogu na čiju je sliku stvoren.

- Kako bi potakli što više ljudi na služenje drugima na komadiće papira napišite djela ljubavi koja bi netko trebao učiniti. Na papiriću može biti samo jedan zadatak, primjerice, „Danas reci nekom da ga voliš”. Nakon nedjeljne mise na vratima crkve netko će držati košaru iz koje će svatko izvući svoj zadatak.
- c) Što kaže Sveto pismo?
- Što Isus kaže o volontiranju, dobrovoljcima i sl.?
 - Pokušajte navesti neke situacije iz Isusovog života koje bi se mogle na bilo koji način povezati sa volontiranjem.

Razgovorom o Isusovim riječima i djelima koje uvijek svjedoče i pozivaju na ljubav prema drugome, a očituje se u djelima, najaviti čitanje biblijskog teksta iz Matejevog evanđelja.

Posljednji sud

Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce slijeva.

Tada će kralj reći onima sebi zdesna: „Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primate u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjih i dadoste mi jesti; ožednjih i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnušte me; oboljih i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni.”

Tada će mu pravednici odgovoriti: „Gospodine, kada te to vidjesmo gladna i nahranismo te; ili žedna i napojismo te? Kada te vidjesmo kao stranca i primismo; ili gola i zaogrnuismo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dođosmo k tebi?” A kralj će im odgovoriti: „Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!”

Zatim će reći i onima slijeva: „Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim! Jer ogladnjih i ne dadoste

mi jesti; ožednjeh i ne dadoste mi piti; stranac bijah i ne primiste me; gol i ne zaogrnušte me; bolestan i u tamnici i ne pohodiste me!”

Tada će mu i oni odgovoriti: „Gospodine, a kada te to vidjesmo gladna, ili žedna, ili stranca, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i ne poslužismo te?” Tada će im on odgovoriti: „Zaista, kažem vam, što god ne učinite jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učinite.”

I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni. (Mt 25, 31-46)

- Kakve emocije u vama pobuđuje ovaj biblijski tekst?
- Tko su po vama najmanji kojima prema Isusu trebamo pomoći?
- Koliko su kršćani svjesni Isusovih riječi „Što god učinite jednom od ovih najmanjih, meni učinite? U čemu se to može vidjeti?
- Navedite konkretna dobra djela koja možete učiniti već danas?
- Što bi trebalo učiniti da budemo svjesniji Isusove prisutnosti u svakom čovjeku?

Poticaji:

- Osmislite jednu volontersku aktivnost koja se može provesti u vašoj župnoj zajednici. U planiranju aktivnosti potrebno je voditi računa o osnovnim pravilima u organizaciji.
- Definirajte cilj i naziv svoje volonterske akcije, dogovorite i izradite detaljan plan provedbe (tko, kada, gdje, kako), odaberite volontere i podijelite zaduženja.
- Izaberite jednu vrijednost kojoj ćete u konkretnoj volonterskoj akciji posvetiti posebnu pažnju npr. strpljivost, iskrenost.
- Nakon provedbe okupite se i provedite evaluaciju provedene akcije, podijelite iskustva, uočite pozitivne strane i eventualne nedostatke i učinite svoju akciju redovitim događajem u župi.

Zaključna molitva:

Ne smijem misliti
da sam ljubavi udovoljio
ako o ljudima oko mene samo ljubazno mislim.
Ako se ponašam mirno,
nikomu se previše ne približavam.
Ako nikomu ne nanosim nikakva zla
i ako svakoga ostavljam daživi svoj život.
Ako je kod mene sve dobro i zbrinuto
i dobro osigurano
pod staklenim zvonom moje privatnosti.
Želim li stvarno ljubiti
moram se brinuti za druge:
pažljivo, uživljeno, domišljato.
Brinuti se za druge
plod je prave ljubavi.
To može biti teško i boljeti,
ali donosi sa sobom divne darove.
Imam oči da otkrijem druge,
uši da ih čujem,
noge da k njima pođem,
ruke da ih pružim prema njima
i srce da ih volim. (Phil Bosmans)